

**Fredsseminarium ”Från krigskultur till fredskultur”
den 28 september 2009 i Göteborg arrangerat av Fredsam
- tal av Kirsti Kolthoff, ordförande i IKFF -
Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet**

Om jag träffade försvarsministrarna som har möte här i Göteborg och som vi begärt att få träffa så skulle jag säga

Egentligen, försvarsministrar, så vill jag inte välkomna er hit- för vi i IKFF vill inte ha försvarsministrar - den funktion som ni företräder. Vi önskar att vi i stället hade ministrar som fokuserar på freds- och säkerhetsfrågor – en grupp som till hälften skulle bestå av kvinnor och hälften av män i enlighet med FNs säkerhetsråds resolution 1325:2000.

Nu när ni, försvarsministrar, finns här så tycker jag att NI SKULLE VILJA TRÄFFA OSS!

I det svar vi fick från försvarsminister Tolgfors, om att det inte finns utrymme för ett möte med oss här i Göteborg, nämns ett expertmöte i EU som ska hållas betr. resolution 1325. Vi har som svar sagt att vi gärna deltar i det, men något svar på det har ej kommit än!

Hur definierar vi en fredskultur som vi vill skapa?

Nu är vi i slutet av FNs årtionde för en fredskultur med start år 2000 finns det lärdomar att ta med sig i framtiden. Detta årtionde har trots en globalt sett stor uppslutning inte satt märkbara spår för framtiden trots att ett manifest från flera fredsnobelpristagare år 2006 hade undertecknats av bästan 76 miljoner människor från hela världen och från olika partipolisk och religiös tillhörighet – se www.unesco.org/manifesto2000.

Till grund för manifestet ligger några viktiga värderingar, som jag funnit mycket viktiga i mitt arbete och i kontakter med människor i huvudsak kvinnor från olika delar av världen. Värderingar som binder oss samman och ger möjlighet till ett gemensamt sekulärt samhälle. Att skapa en fredskultur handlar om att arbeta tillsammans med representanter från olika delar av samhället för att försöka nå punkter där vi har gemensamma intressen.

Värderingarna är Respektera allt liv = att respektera människors värde utan diskriminering och fördomar, Säg nej till våld, Dela med andra, Lyssna för att förstå, Bevara planeten, Återupptäcka solidariteten.

Min fråga skulle vara om försvarsministrarna har hört talas om manifestet och om de skulle kunna ta till sig värderingarna för att ställa om EUs militaristiska politik till en fredskultur. Ytterligare viktiga punkter jag skulle ta upp är

Först - att utmana militarismen

Det är ett viktigt uppdrag för IKFF att uppmärksamma och utmana det slöseri av pengar som går till militära ändamål istället för investering i ekonomisk rättvisa och mänsklig säkerhet. IKFF vill visa konkret hur de resurser som förslösas på militarismen och skulle kunna användas till t ex förebyggande av konflikter med våld och krig med kvinnors aktiva medverkan. De totala kostanderna för militarismen globalt är så stora att man inte kan föreställa sig dem varav EUs medlemsländer står för 1/5 .

Militära insatser i krisområden som t ex Afghanistan, skulle kunna ge fred genom att satsas på uppbyggnad av landet och överläggningar mellan olika folkgrupper där kvinnorna ges en framträdande roll.

IKFF har under senaste åren arbetat mot EUs säkerhetspolitiska utveckling, och framfört åsikten att NATO bör skrotas. Detta har ju varit aktuellt i samband med att NATO invaderat Sverige i Norrland för övningar och likaså i Uppsala nyligen - utan att en demokratisk diskussion förts i förväg som skulle kunna ha lett till att förhindra att NATO fick tillträde till svensk mark, något som skulle vara viktigt eftersom folkopinionen är emot ett svenskt medlemskap i NATO. IKFF har i stället fört fram som en modell det samarbete mellan stater som sker genom Organisationen för Säkerhet och Samarbete i Europa - OSSE såsom nedrustning, mänskliga rättigheter, valövervakning och uppbyggnad och säkerställande av rättssystem.

Det handlar om att investera i fred, vilket innebär att lyfta fram erfarenheter och expertis som finns i det *civila samhället*. Det innebär också att tillvarata den kompetens som *kvinnor* besitter vad gäller *fred och säkerhet*. Vikten måste läggas på att bygga en global ekonomi med fokus på samarbete snarare än konkurrens; på mänskliga rättigheter snarare än utnyttjande av mänskliga resurser; samt på ansvarsfullt användande av ekologiska resurser.

En fråga till försvarsministrarna är om de kan i sitt arbete införa en helhetssyn dvs att inte enbart se till militära lösningar utan om de är beredda till ett nytt synsätt och i sitt arbete bidra till att sluta slösa på militarism och i stället investera i att bygga fred och mänsklig säkerhet.

Den fråga som är livsavgörande globalt är att skrota kärnvapnen.

Det var den frågan som på 80-talet gjorde att jag engagerade mig i freds rörelsen och IKFF. Min förhoppning är att Sverige kan gå i bräschen för denna fråga i EU. Frågan till försvarsministrarna är om de kan fokusera på nedrustningsfrågor rörande kärnvapen och arbeta för ett kärnvapenfritt Europa som en modell för andra delar i världen att ta efter. Detta är inte minst viktigt med anledning av den FN konferens om icke-spridningsavtal av kärnvapen som äger rum nästa år.

Betr. Förenta Nationerna vill jag passa på att säga att IKFF lägger mycket stor vikt vid FNs arbete och har konsultativ status i flera av FNs organ. Det finns starka politiska krafter även i Sverige som talar om FNs tandlöshet! Vi måste påverka till en förändring! IKFF lyfter t ex fram artikel 26 i FN-stadgan som säger att säkerhetsrådet skall ansvara för att ta fram ett system som reglerar militär upprustning.

Detta leder mig till krav på **tydligare regler för EUs vapenhandel**, som ställts av bl a ärkebiskop Anders Wejryd tillsammans med företrädare för andra samfund som är medlemmar i Sveriges Kristna råd. Även f.d. ärkebiskopen K G Hammar sa häromdagen här i Göteborg att "EU är både vapensmedja och fredsprojekt" och för fram idén att se vapenproduktion på samma sätt som kodioxidutsläpp. Detta eftersom vi öser in nya vapen samtidigt som alla gamla finns kvar. Och han menar att det inte kan slut i någon annat än en våldskatastrof.

De krav vi måste ställa är att reglerna måste hindra EU-länderna från att handla med länder i krig, länder som begår grova brott mot mänskliga rättigheter eller länder där inköp av krigsmateriel gör att satsningar på fattigdomsbekämpning inte blir av. Detta är ett positivt

initiativ med krav på åtgärder som vi i IKFF ser som självklara och som Sverige borde gå i bräschen för som ordförandeland i EU.

Det är otillständigt att t ex exportera ett militärt radarövervakningssystem till Pakistan för 8,3 miljarder kronor – 12 ggr mer än Pakistans årsbudget för vatten och sanitet och en global ekonomisk kris som ökar fattigdom och ohälsa i Pakistan och runt om i världen.

Jag vill fråga försvarsministrarna om de är beredda att ta fram ett system för reglering av militär upprustning i FN, så att det globala regelverket för vapenhandeln - Arms Trade Treaty i FN blir restriktivt och juridiskt bindande samt att införa tydliga regler som begränsar EUs vapenhandel med sikte mot en avrustning.

Ett annat verkligt hot, om Lissabonfördraget antas, är den **s k solidaritetsklausulen**. Genom den förbinder sig EUs stater att solidariskt bistå medlemsstat vid eventuellt angrepp. Enl. nuvarande skrivning så kan sådan solidaritet ske även bilateralt. Och – det allvarligaste är att EU sätter FNs roll ur spel.

Frågor till försvarsministrarna är hur de ser på FN och FNs roll betr. militära interventioner och hur de tänker betr. solidaritetsklausulen. Om fördraget genomförs ställer jag krav på att det civila samhället bör ha full insyn och kunna påverka den handlingsplan betr. solidaritetsklausulen som då ska utarbetas.

I ett demokratiskt samhälle hör inte dubbelmoral hemma att å ena sidan hävda EU som fredsprojekt och å andra sidan stärka den militära dimensionen. EU har bidragit till att bygga fred genom att öka mellanmänsklig förståelse inom sitt område genom handelsutbyte osv. Vidgat området med fler inkluderade i gemenskapen. Vad som motverkar utvecklingen är det hot om murar som EU bygger upp mot världen utanför och en utsugande handelspolitik gentemot länder utanför EU.

Slutligen vill jag ta upp EUs handelspolitik

Det finns en handelspolitik som EU bedriver som slår hårt mot tredje världen och som också utgör en risk för utsugning och som kan leda till oro och konflikter med våld genom ökad fattigdom och miljöförstöring inte minst i den globala ekonomiska kris som nu råder. EUs handelspolitik hänger ihop med de jordbrukssubventioner som görs i EU och som bl a därför måste stoppas.

Som det är nu så kan man i afrikanska länder köpa t ex lök odlad i Europa till ett billigare pris än den som odlats inhemskt. Samtidigt som EU avhänder jordbrukarna i sina hemländer en inkomstkälla, så bidrar EU till risken av ökade konflikter med våld. Det avtal Economic Partnership Agreement (EPAs) som EU kommissionen står bakom innehåller en fortsatt liberalisering av handeln med länder utanför EU. Det finns ett starkt motstånd mot detta i ACP- länderna d v s i Afrika, Karribien och Stilla Oceanen , som ser att konsekvenserna av avtalet skulle bli en utsugning av de fattiga länderna till förmån för de rika. I afrikanska länder utgör kvinnor mer än 70% av jordbrukarna så här finns det ett starkt genusperspektiv enbart med detta. Demokrati, mänskliga rättigheter med fattigdomsbekämpning handlar inte om försvar med militära medel utan att man måste se helheten för att nå en mänsklig säkerhet.

Det är min sista fråga till försvarsministrarna om de kan innefatta en helhetssyn i det uppdrag de har och se den dubbelmoral som härskar som en säkerhetsrisk.